

європейських стандартів належного адміністрування з питань трансформації системи органів державного була розроблена Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року, яка ґрунтується на спільних цінностях, а саме: дотриманні демократичних принципів, верховенстві права, належному врядуванні. У статті 3 Угоди про асоціацію належне врядування визначається як один з основних принципів для посилення відносин між сторонами [2].

Отже, побудова децентралізованої моделі управління в Україні, яка ґрунтується на спільних для усіх європейських цінностях беззаперечно сприятиме подальшому розвитку місцевої та регіональної демократії та здійсненню інтеграції України до європейських структур.

Список використаних джерел

1. Європейське врядування. Біла книга. – Режим доступу : https://gravo.org.ua/files/konstatyuc/WHITE_BOOK_UKR_REV.pdf (дата звернення 30.04.2019).

2. Стратегія реформування державного управління України на період до 2021 року : Розпорядження Кабінету Міністрів в Україні від 24 червня 2016 р. № 474-р. Дата оновлення : 28.12.2018. – Режим доступу : <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/ru/474-2016-%D1%80#n9> (дата звернення 30.04.2019).

3. United Nations Development Programme, Governance for sustainable human development, UNDP policy document, New York, 1997. – Access mode : http://hdr.undp.org/sites/default/files/reports/258/hdr_1997_en_complete_nostats.pdf (дата звернення 30.04.2019).

Наталка МОХОРТ

*магістр державного управління,
аспірант кафедри менеджменту
та управління проектами
ДРІДУ НАДУ*

СМАРТ-СКЛАДНИК В ОЦІНЮВАННІ СТРАТЕГІЇ ТА ДИНАМІКИ РОЗВИТКУ ГРОМАДИ: РЕКОМЕНДАЦІЇ ЄС

На усіх етапах становлення і розвитку об'єднаних територіальних громад (ОТГ) надзвичайно важливим коректно визначення інструментарію оцінювання динаміки їх розвитку. Застосування такого інструментарію має на меті оцінювання «довжини» й «напрямку» результуючого «вектору» розвитку кожної ОТГ, сприяння формуванню порівняльних рейтингів громад, задля створення конкурентного середовища як стимулу їх прискореного розвитку [2].

У роботі [1] нами було обґрунтовано, що стратегічний підхід, уособлений в розробленій стратегії розвитку громади, є глобальним

(вищого порядку) інструментом управління розвитком громад, зміст стратегії поглинає всі змістовні аспекти розвитку громади, а результат стратегії відображає всі ключові аспекти розвитку громади. Саме тому, система індикаторів, побудована для оцінювання динаміки розвитку громади, природним чином відображає й успішність реалізації стратегії її розвитку. Таким чином, можна ставити питання про створення системи індикаторів оцінювання динаміки розвитку громад, яка буде універсальною стосовно оцінювання успішності реалізації стратегії розвитку громади.

Для побудови системи оцінювання динаміки розвитку громад на критеріях комплексності й системності потрібна органічна інтеграція трьох змістовних блоків моделі оцінювання успішності ОТГ:

– блок проєкцій та індикаторів у їх взаємозв'язку, що адекватно описують цілі розвитку, та методологічний базис їх обґрунтування;

– блок системи бенчмаркінгу території та методологічний базис його побудови для умов порівняння територіальних громад;

– моніторинг і громадський моніторинг динаміки розвитку громад та методологічний базис його побудови у контексті зв'язку із системою збалансованих показників [1]. Тим самим забезпечується побудова системи індикаторів.

На нашу думку, корисним для методологічного обґрунтування полііндикаторної і багаторівневої моделі оцінювання стратегії та динаміки розвитку громади уявляється використання концептуальних підходів, що забезпечують орієнтацію на людину й відповідність сучасним європейським підходам, зокрема концепціям «смарт-спеціалізації» (smart specialisation) та «смарт-міста/громади» (smart city/community) [5 – 7], які повною мірою відповідають «Стратегії для розумного, стійкого та інклюзивного розвитку – ЄС 2020» [3].

Відповідно до змісту й вимог цих концепцій громада може бути визначена як «смарт»/«розумна», якщо інвестиції в людський і соціальний капітал, а також традиційна і сучасна комунікаційна інфраструктура постійно підживлюють стійкий економічний розвиток і високу якість життя, поєднуючись із розумним використанням природних ресурсів. Так, за визнанням у ЄС підходом, «смарт-міста/громади» можуть бути визначені за шістьма основними характеристиками: розумна економіка, розумна мобільність; розумне довкілля; розумні люди, хороше життя, розумне врядування [6]. Із переліку наведених у підсумку характеристик видно, що значна роль відводиться людському капіталу й іншим людиноорієнтованим чинникам: освіті, соціальному капіталу, екологічним інтересам як ключовим напрямом зростання міст.

Під час розроблення та практичної імплементації моделі оцінювання стратегії та динаміки розвитку громади необхідно також скористатися рекомендаціями ЄС щодо оцінювання смарт-спеціалізації (Smart Specialisation Evaluation) [4]:

– That – важливо, щоб заходи з оцінювання були зосереджені на декількох вибраних елементах схеми політики, що полегшує визначення обраних для оцінювання питань і методик;

– Is – оцінювання має сенс лише за наявності чітко визначених факторів, що впливають з конкретних інформаційних потреб суб'єктів, залучених до розроблення й реалізації стратегії смарт-спеціалізації;

– Defined – для оцінювання необхідна чітко визначена логіка втручання, яка пов'язує чіткі цілі з засобами реалізації політики;

– Act – системи моніторингу мають діяти як механізми раннього попередження, що сигналізують про важливі аспекти впровадження, які вимагають більш глибокого вивчення й оцінки та розуміння через оцінювання;

– Useful – планування корисних оцінювань та збільшення шансів використання їх результатів вимагають постійного зобов'язання розвивати культуру навчання та розбудовувати спроможність до оцінювання інституцій і заінтересованих сторін.

Експерти Smart Specialisation Platform (3S Platform) [7] рекомендують проводити оцінювання на різних етапах циклу політики: оцінювання Ex-ante, оцінювання процесу (впровадження), оцінювання впливу.

Оцінювання Ex-ante (Ex-ante evaluation, «таке, що передус») може надати корисну інформацію для поліпшення логіки втручання стратегії на початковому етапі її розроблення. Оцінювання стосується належного формулювання цілей публічного втручання, повного і послідовного виконання плану, а логіка логіки того, чому суспільні дії повинні призвести до запланованих змін, є надійними і обґрунтованими.

Оцінювання процесу (впровадження) (process (implementation) evaluation) допомагає виявити широкий набір потенційних факторів або непередбачених обставин, які могли вплинути на політику у процесі реалізації, а також визначити, чи отримала заплановану підтримку цільова група бенефіціарів, й надати своєчасну інформацію щодо розроблення та впровадження коригувальних дій для подолання перешкод, що виникли під час впровадження. Цей тип оцінювання також допомагає побудувати причинно-наслідковий ланцюжок, формуючи важливі доповнення до оцінювання впливу.

Оцінювання впливу (impact evaluation) має на меті визначити вплив політичного втручання на відповідні соціально-економічні результати і, як правило, здійснюється після завершення реалізації політики. Цей тип оцінювання може також надавати інформацію щодо ефективності втручання та впливу взаємодії заходів політики з контекстом на результати політики. Роль моніторингової інформації в цьому типі оцінювання є центральною.

Розроблення дієвої системи оцінювання стратегії передбачає співпрацю із депутатами, виконавчим органам та іншим заінтересованим

у розвитку громади сторонам щоб вони могли оцінити, які саме види оцінювання є найбільш доречним саме для даної стратегії, належним чином інтерпретувати результати оцінювання й судити про якість оцінювання, що проводиться третіми сторонами [7].

Наприкінці маємо зазначити, що ініціативи з розбудови спроможності щодо оцінювання повинні активно заохочуватися на різних територіальних рівнях. Також може бути корисним посилення співпраці між органами публічного управління та дослідницькими установами.

Список використаних джерел

1. Мохорт Н. Методологічні аспекти побудови моделі оцінювання динаміки розвитку об'єднаних територіальних громад / Н. Мохорт // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2018. – Вип. 1. – С. 141 – 147.

2. Мохорт Н. Успішність виконання стратегії та оцінювання динаміки розвитку громади: логічне співвідношення й система індикаторів / Н. Мохорт // Науково-практичне забезпечення процесів децентралізації, розвитку та співробітництва об'єднаних територіальних громад: матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю, м. Дніпро, 30 жовтня – 30 листопада 2017 р. / за заг. ред. Ю. П. Шарова. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2017. – С. 159 – 162.

3. European strategy for smart, sustainable and inclusive growth «Europe 2020». – Access mode : <http://ec.europa.eu/research/era/docs/en/investing-in-researcheuropean-commission-europe-2020-2010.pdf>.

4. Gianelle C. Smart Specialisation Evaluation: Setting the Scene / C. Gianelle, F. Guzzo, E. Marinelli // Smart Specialisation – JRC Policy Insights, JRC116110, 2019, March. – Access mode : <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/documents/20182/322704/Evaluation+S3+Policy+Insights/c14f64f0-1d31-4094-853b-e8c0b3c23d43>.

5. Rivas M. Smart Specialisation at City Level. URBACT-InFocus final report / M. Rivas ;. URBACT. – 2018. – 102 p. – Access mode : https://urbact.eu/sites/default/files/media/in_focus_final_report_smart_specialisation_at_city_level.pdf.

6. Smart cities – Ranking of European medium-sized cities : final report / The Centre of Regional Science Vienna UT. – 2007. – 26 p.

7. Smart Specialisation Platform / European Commission. – Access mode : <http://s3platform.jrc.ec.europa.eu/>.